

Nasha Sloga izlazi svaki 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmjerno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carovine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nosloga svo pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.

Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se *Via Nuova N.º 4 piano I.*

Godina VI.

U Trstu 16. Aprila 1875.

Broj 8.

Carevo putovanje.

Putovanje Nj. Veličanstva cara i kralja u ove naše strane bilo je pravo slavlje. Ona dva dana, što je boravio ovdje, Trst se bio kao preobrazio. Iz bliza i daleka došlo podosta gostiuh, da zajedno sa trščani dočekaju okrunjenu glavu austro-ugarske carevine. A i jesu ga dočekali baš liepo u sadašnjih nepovoljnih trgovačkih okolnostih. Istina da nije tu bilo ni velike buke ni halabuke, ali se vidilo, da pučanstvu svih stališah i razredah veoma godi sjajno carevo prisutje. Kud je god prolazio, kuće su bile svečano nakićene, a prvi dan na večer nebijaše prozora u Trstu i okolo Trsta, a da nije bio razsvjetljen tako, da se sav grad kao talasao u živu plamenu. Na osobit pako način odlikovala se razsvjeta, što ju je na občinske troškove priredila caru na čast gradska oblast. Drugi dan, subotu u podne, bilo je svečano otkritje spomenika Maksimilianova. To je velik Maksimilianov kip, saliven od mida, nastavljen na podnožju, skitjenu i podprtu manjimi znamen-kipovi, takodjer od mida. Sav spomenik je veoma viešto izradjen, tako da služi na čast odboru i kiparu, a nada sve na ukrasu gradu Trstu. U carevoj pratnji nalazilo se više Ministrah, a naime Andrássy i Anersperg. Tom prilikom nalazio se ovdje i hrvatski ban Mažuranić. A sa susjedne Rieke dodje amo, da se pokloni caru, i riečki gubernator Szápáry.

Mi bih radi našim čitateljem potanko opisati carevo boravljenje u Trstu, al naša toga nedopušta premalen prostor našega lista. Zato se moramo evo popašćiti, pa reći, da je Nj. Veličanstvo car u nedelju u jutro odputovao u Goricu, gdje je bio dočekan od svega pučanstva neizmiernom oduševljenošću. Uz put dočekivali ga i srdačno pozdravljali braća Slovenci urnebesnim „Živio“, a u grad sgrnula se nebrojena množina svieta iz sve goričke Grofije i Gradiške tako, da se sam car izrazio, da se takvu dočeku nije nadao.

Sutra dan krene car put Mletakah u Italiju. Mletci, hvala Bogu, nisu već austrijski, ali doček, što su mu ga, kao gostu kralja Viktora Emanuela, i tamo priredili, bio je možda sjajniji i veličanstveniji od onoga u Trstu i Gorici. Vele, da će susretaj našega cara i talijanskoga kralja u Mletciah imati prevažnih političnih posljedica, al nitko nezna reći kakvih. Pa baš radi tih posljedica da su se Mletčani hotjeli da odlikuju svojim dočekom našega i svojega vladara. A to bi moglo biti donekle i istina, jer su odpotle Niemci Prusi veoma uznemireni, kao da se je u Mletciah nešto proti njim il mimo njih utanačilo.

Iz Mletakah povratio se car morem u svoju državu, te stupio u Pulu na naše istransko zemljišće. Tu su mu se poklonili naš zemaljski sabor i svi občinski načelnici, što jih je pozvao zemaljski odbor, da tom prilikom dođu u Pul sa nekolicinom svojih občinskih zastupnikah. Grad, a naime stari rimski amfiteatar, da je bio veoma liepo razsvjetljen, a pučanstvo veselo i preveselo, što mu se pružila prilika, izkazati Nj. Veličanstvu svoju ljubav i svoje odanost. Starih Nessunovacah kao da je nestalo iz Istre. Na drugom mjestu navodimo govor, kojim je zemaljski kapetan pozdravio cara u ime Istre, onda carev naj odgovor i pismo, kojim se oprostito s Istrom na svom polazku iz Pula u Dalmaciju.

Teško bi nam bilo opisati, kako je Nj. Veličanstvo bilo dočekano u Zadru, u Rabu, u Pagu i Obrovcu, u mjestih naime u kojih je dosad bilo, jer taj doček, po viestih dosad amo stigavših, neima nigdje para, zato ćemo drugi put govoriti o putovanju po Dalmaciji, kad nam bude naime poznato u svojoj cielosti.

CAR U ISTRI.

Prigodom boravljenja Nj. Veličanstva Cara i Kralja u Pulu, pokrajinski Kapetan, g. Vidulić, pozdravio ga je u ime Istre sliedećim govorom:

„Na svojem putu u kraljevinu Dalmaciju Vaše je Veličanstvo blagoizvolilo pohoditi i najodaniju Vam pokrajinu Istru.

„Toga radi zemaljski sabor, koji se sad sastao, hiti da u ime svega pučanstva izjavi Vašemu Veličanstvu čuvstva svoje stalne viernosti i najdublje odanosti, pa spominjajući se, kako joj je Vaše Veličanstvo u vrijeme njezinih nevoljah pružilo pomoćnicu ruku, a na temelju dobrih uredbah otvorilo joj put k boljoj budućnosti, čuti svu koliku dužnost, ovom Vam prilikom izraziti svoju neprestanu i najvruću zahvalnost.

„Zemaljski sabor priznaje onu Vašu prem veliku ljubav, kojom Vaše Veličanstvo na tom svojem putu nastoji osigurati svojemu puku dobre odnošaje sa susjednimi narodima, pa odobravajući taj Vaš u dobar čas učinjen korak, vruće želi, da Vas Bog prati na Vašem putu, da budu uspješne Vaše otčinske brige, i da Vam podieli dugo i srećno življenje.

„Udostoj se Vaše Veličanstvo primiti blagonaklono ovo iskreno poklonstvo Vam posvema odanoga zemaljskoga sabora u ime najviernijega puka Vaše medjašne grofije Istre, te uzdržat ga i u napred u Svojoj previšnjoj milosti.“

Na taj pozdrav Njegovo je Veličanstvo blagoizvolilo odgovoriti:

„Primam pravim zadovoljstvom izraz odanosti istranskog zemaljskog zastupstva. Vrlo cijenim praktično i plodonosno djelovanje toga zastupstva i želim da ustraje na tom putu, pošto će sa sudjelovanjem sabora nastojanje toli Moje koli Moje vlade o dobru te pokrajine, moći sve to sjegurnije unaprediti njezino blagostanje.“

Vlastoručno pismo

Njegova Veličanstva cara i kralja prigodom svojega odlaska iz Istre u Dalmaciju.

Njegovo Apostolsko Veličanstvo, Presvjetli Cesar, milostivo je blagoizvolio obratiti se na mene sliedećim svojeručnim pismom. Vele mi je drago proglasiti ta udostojaoni čin cesarskoga priznavanja.

U Pulu 9. aprila 1875.

C. K. Namjestnik
Barun Pino.

Dragi Barune Pino! Mnogobrojni dokazi vierne odanosti, što su mi prigodom Mojega boravljenja u Pulu sa svih stranah Moje medjašne grofije Istarske učinjeni bili, jesu Mi opeta novo svjedočanstvo iskrena domoljubja svega pučanstva.

Živim zadovoljstvom Vam naručujem, da mu objavite, osim osjeguravanja Moje Cesarske milosti i Moju podpunu zahvalnost.

Započeti duševni i gospodarstveni napredak Istre biti će i unapried predmet Moje skrbi.

U Pulu 9. aprila 1875.

Franjo Josip v. r.

Dopisi.

Iz Kastavšćine u travnju.

Hitro li lete ti božji dani i ta božja ljeta! Meni se čini, da je ono jučer bilo, kad sam vam pisao, da smo na Kastavšćini imali občinske izbore, a sad su već tomu evo ciele tri godine danah. Po zakonu dakle Kastavšćina će biti za koji dan opet pozvana, da bira svoje občinske zastupnike.

Bili izbori občinski, bili pokrajinski, ili biva carevinski, oni su uvijek važni i prevažni za svaki puk u državi. I kad koji puk po-

đima shvaćati i pojmiti tu važnost, gotovo je znamenje, da počima misliti i skrbiti za se i za svoje.

Pred tri godine sam vam bio javio, da su se Kastavci do-
brahno sa sna probudili, jer da su došli na obćinsko birališće u
mnogo većem broju, nego ikad prije. Pa ako je onda tako bilo,
ovaj će put biti toliko više, jer u ove tri godine kastavski je puk
mnogo napredovao, a naime u poznavanju sebe i svojih obćinskih
stvarih. Sad naš puk vidi na svoje oči, da sve stoji u zastupstvu,
pa kako je zastupstvo, onakov da je u obćini red i uprava. I
ako se sad počelo kod nas nešto malo vedriti, ako se zna, tko
prijava i što i kako troši, ako se zna što je obćinsko i što mora
opet biti: to imaju Kastavci zahvaliti tomu, što su pred tri go-
dine danah izabrali u zastupstvo ljude, koji su dobrahno shvatili
svoje zastupničke dužnosti. Istina da se u tri godine danah neda
sve učiniti u ovako zapušćenoj obćini, kao što je bila naša; ali
početak je učinjen, a neka stara poslovice veli, da je na polu
gotov, tko je dobro počeo.

Ja ovo pišem za to, da se naš puk ohrabri, pak da i ovaj
put izbere u zastupstvo ljude, koji su radi i koji znaju skrbiti za
obćinu. Kod nas nije premnogo takovih ljudih, zato treba, da se
birači već sad dogovore, koje će izbrati, pak da svi složno za nje
glasuju.

Janko i Marko.

M. Dobra sreća, Janko!

J. Oh, Marko! Odkud ti to ispade?

M. Nisam li ti rekao, da mi se nadaš.

J. A tko te božji zamučio ovamo.

M. Prodji me se. Imao sam nešto petljanije sa rođakom, pa dodjoh
da se na božju razmirimo, nek se stvar potrema.

J. Pak?

M. Neće po ništo, zlo ga smelo, no da će na sud.

J. Što je reć?

M. Kumio sam ga Bogom, da pusti belaja da padne na mrtvo.
Da sam mu najgori dušman, bio bi ga svrnuo... Da je što
krupna, neka bi! no što sam ga tuskoro nurio u krčmi, i po
duši nadavao mu ih.

J. S čega vam je bilo, ljudi božji?

M. Kako neću? Natekerio se kao čep, živina nego li je, oliš duše
i krsta, koji na njemu, te mu grieh nedao da miruje, nego
stao obarati svako rugo i pogrdu na neke ter neke iz sela,
mal da nije zametnuo smutnju. Da uklonim napast, nuri ga
ja preko praga. On da će mi se opriet, a ja mu malo na-
tresa batur, pa Bog... A sad neće da se pomiri ka neće.

J. Za čudo! Ipak je dobričina čovjek, kad nije u vinu.

M. Jaki ga crni znali, što s njim okrenulo!

J. Da ne bude tu čijeg masla?

M. Nebi ti ništa rekao. Bože moj! i ovi naš sviet uvijek misli o
zlu; podpirivati mržnju, nastojati na kar, to im je, rek bi,
jedini posao.

J. Tako ti je sve sebice kod nas.

M. S toga nas čapa i čapi. Baš tako tuskoro razgovarajuć se sa
župnikom, reće mi: dojedan narod koji se međjusobno zagriža

i u neslogi žive, zlim će obršiti. Što je vratom, kaže, zakrenulo
srbskom carstvu, no njegova nesloga i nenavidost. Pa kako
onda, tako i danas. Tužimo se na toga i ovoga, da nam nije
najbolje; smokve! Tužimo se, kaže, sami na se, jer je sve do
nas. Da je u nas sloge, da nije nenavidosti, da se svi za jedan
štap držimo; nebi se povadjali za svakom prepredenom grad-
skom fukarom, da nas po volji mota; niti bi nas tada šare-
njaci u tudjine namećali, nego bi bili sebi svoji i na svomu,
te bi sunce i pred naša vrata, a kukavica sa sljemena nam
prhnula. Tad bi mogli, kaže, zapjevati: moja kućica no moja
slobodica. Ali se to našem svietu neda dogovoriti.

J. Kako komu, reći, jer svi nisu takovi.

M. Eto, Bože, obrati slipe na pravi put!

J. I ja velju. Neka se jednom svide. I hoće akobogda. Istrani
znadu za poštenje i narodni ponos.

Književne viesti.

Nakladom i tiskom g. Dragutina Pretnera u Dubrovniku izašao
je III. snopić „Dubrovnika“, zabavnika Štionice dubrovačke pod
uredničtvom g. I Bunića. Između ostalih stvarih ima u njem Pla-
tonova Apologija Sokrada, prevod iz grčkoga od g. I Perićića,
onda Kradja i prekradja zvona od Stj. Ljubiše, što se neobično
rado čita. Stoji 36 vñc.

Nakladom i tiskom „Primorske tiskare“ u Kraljevici uvidio
je svjetlo IX. svezak Zabavne knjižnice II. dio, Hugov roman
„Devedeset tri“, prevod iz francuskoga. Stoji svezak samo 10 vñc.

„Različiti spisi Mihovila Pavlinovića.“ God. 1859—74.
Stranâ 700. — Zadar, Tisak „Nar. Lista.“ Ciena for. 1.50. Rodo-
ljubi hrvatski u Dalmaciji odlučise sabrati dosadanje spise Mih.
Pavlinovića — izuzam Radišu i P. Besjede — u dvie knjige: jednu
namjeniti učeojoj mladeži, a drugu puku; po razliki predmeta i
sloga.

Knjiga ova, „Različiti spisi“, posvećena omladini, sadrži preko
stotine spisah i članakah o prerazličitim predmetih, političkih, za-
družnih, povjestnih, književnih, koji upućuju mladića u poznavanje
narodnih odnošajah i u pisanje srodno jeziku i čudi našoj.

Prema cilju, da dodje mladeži u ruke, ovoj okrupnoj knjizi
sbijena je ciena na for. 1.50.

Knjiga se dobiva od tiskarne „Nar. Lista“, bez drugog troška,
naručbom putem poštarske doznačice.

Knjižari dobivaju pristojni postotak.

Tiskom i troškom primorske tiskare izađoše upravo na svjetlo
„Nikole Tommasea kršćanske molitve hrvatski od Ivana
Fiamina.“ Izdavanje je dvoje, pučko i sjajno. Prvoga stoji knjiga,
vezana u platnu sa zlatnim napisom na hrbtu 1 for. Drugova iz-
danja prodaje se knjiga ukusno vezana u koži sa sponom i slikom
u sriedi po 3 for., a vezana u svilenom baršunu s pozlaćenim
okovom po 5 for. Preprodavaoci dobivaju primjerenu nagradu.
Dosada se dobiva samo kod uprave primorske tiskare u Kraljevici.

PODLISTAK.

FRAN KURELAC.

Tko si predstavi u dnu stanje našega naroda prije 1848.
godine, te promotri sadašnji njegov položaj, mora i nehotice pri-
znati, da se je liepi korak napred koracnulo, te uz dobru volju i
nešto uztrajnosti mogao bi se doskora postignuti onaj stepen, gdje
će i ostali narodi sa spoštovanjem spominjati hrvatsko ime.

Na tom napredku imademo se ponajviše zahvaliti onim ljudem,
koji su u času narodnjeg preporodjenja sebe i svoje žrtvovali sreći,
blagostanju i boljku svoga roda. Među takovimi bio je jedan od
najizvrstnijih naš Fran Kurelac, koga životopis, u nadi da ćemo za
stalno mnogim našim čitateljem ugoditi, evo u današnjem broju
donosimo.

On se rodio g. 1810 u Brvnu, u Krbavi, gdje mu je otac
bio podpukovnik. Svršio je svoje nauke u Gradcu i Zagrebu, a u
Beču i Pešti bavio se je ponajviše podučavanjem u francuzkom i
talijanskom jeziku.

Godina 1848 pružila je našem Franu sgodu, da prvi put na
javu pred narodom pokaže, tko je on, koja krasota i milinje teče
iz njegova pera, koja govornička sila stoji u njegovih ustih.

On je bio jedan između onih, koji su Hrvate god. 1848. u
svetoj narodnoj borbi proti neprijatelju slobode i jezika njihova
poticali i riečju i pismom. Stupiv sa ostalimi mladimi Hrvatim u
kolo, primakne se uskrisitelju hrvatske samosvjesti Dr. Gaju, te bi

mu ovdje vrlo zamašna uloga podjeljena, da sastavlja razne pro-
glase na Hrvate, Rumunje i Niemce u Ugarskoj, te s istimi našu
braću potakne, da se u bratsko za onda žalibože krvavo kolo
uhvate. U to doba proputovao je Kurelac mal ne čitavu Hrvatsku,
nieteći svuda narodnu sviest i potičući oganj domoljublja. Kako je
to tegotan, pače i pogibeljan posao bio, neka dokažu vlastite Ku-
relčeve rieči, što jih je on napisao: „Vojska Slavonska, što je pri
Ozeru oružje položila, vratila se je kući preko Pečuha; taj se na-
branila i prisegla da na Magjara vojovati ne bude; i dali su joj
u ruke proklamaciju, na koju sam ja odgovor i pisao. Iza nesreće
pri Ozeru stizala su pisma iz Slavonije gdje se dokazivalo da je
narodni dub tamo jako klonuo. Pozvalo me je bansko vieće,
doznavše za one druge proglase moje, odgovorit Magjarskomu
proglasu.

„Čim se ovaj odgovor nije tako napisao kako se službena
pisma pišu, to mi je bilo drugi napisat, što sam ga po Slavonski
napisao. Nu je ipak s druge strane gospodi ugodio te se i proglas
na Slavonce i ovaj odgovor troškom naroda štampalo. Meni se je
stotina forintij u ruke dala: po Slavoniji putovat, narodu ova pisma
pročitavat i tumačit i srdeca dizat i hrabrit. Nu sam zlo prošao u
Orioven i u Brodu. Držali me za Magjarskoga uhodu, te sam i taj
i tamo tamnovao. U Brodu me gradski sud rješio tamnice, nu mi
bijaše poći pred mudroga Grammonta, tvrdjivci zapovjednika, te
on dade kapurala i dva junaka, da me na kolih odvezu u Zagreb.
Kad kapural sa mnom pred banova namjestnika te mu izručio
pismo iz tvrdjave, stari se Mirko (Lentulaj) čitajuć ga sve to veće
i veće uze mrštiti te reće napokon knjigonoši: „Toga človeka mi

FRANINA I JURINA.

Ju. Ča je to, Franino, da te ni već toliko vremena videt, ni tebe ni kume Luce?

Fr. A ča je pak to, da ni videt ni tebe ni kume Mare?

Ju. Bome imamo pravo obadva. Lego čuj ovu: bil sam ovi dni v Reke, pak sam se začudil, kako je posuda prazno i mrtvo; nikoga ni videt po

gradu, i ako je ki, to ti je prestrašen i plah, kako zec. Zapitam nekega rečana da ča je to? — Ca je, reče mi, a ca nežnate al niste culi, da po soj Reke nec strasi, da se po reskeh kundradah pokojni *Mizeria* i *Trinažo* a bracetca setju; i judi, ki su jih videli, govoru, da je *Mizeria* jos rastepeneji leh kad je fulminanti prodaval, a *Trinažo*, per dia šanta, da ima jos veći nosinu leh kad je živ bil. — Dragi vi, rečem mu, ča mi to škrabate, vi ste k'vragu svi pomunjeleni. — Pomunjeli, pomunjeleni, odgovori mi, ni tu nikakovega spasa, ter vidite, kako judi bezu: nijednoga ni po ostarijah, ni po kafetarijah, ni po placah, ac je sakega strah. Neki, ki su boje od kuraja, da su *Mizeriju* pitali, da ca je, da ca ni i *Juko-Jaje* dosal, a on da 'j rekal, da ca bi ovde, on da je kako bastaz, rad fakinal i pil, a sadahna, da ni ca fakinat ni pit. A i ža *Medeta-Suknju* da šu ga pitali, pak da je i on rekal, da mu se neda nikamo, ac da je sadahna v Reke dosta onakoveh, kakov je on bil, pak da ako je ontrat slabo zivcl, da ca bi sada s njega bilo. — Ter imate dve železnice, rečem mu, jednu z Ungarije drugu z Nemčije, pak se tužite. — Mo imamo, reče mi, pak ca nam koriste? Ono, vrazo, šamo dimi na stacijonu i drugo nis; proprio se more reć: fumo čenza rošto!

Fr. Altroke Jelen!

Koju vrst kukuruza (turkinje) treba saditi?

Gospodin G. Renner, upravitelj gospodarstva kmetске akademije u ugarskom Altenburgu, nastojao je skusiti, koji uprav kukuruz (formentun) najbolje rodi, da li drobni ili debelo-zrnati. O tom zanimivom iskustvu piše g. Renner na blizu ovako: Kukuruz velika klasa (glavice, tulca) i debela zrnja, navadno je kasan, on potrebuje mnogo topline i vlažnosti (daždja), duboku jaku zemlju i mnogo prostora.

Kukuruz pako sriednja il pa posve mala klasa i drobna zrnja uvijek je ran, njemu netreba toliko topline ni toliko vlažnosti, pa takodjer ni tako duboke i jake zemlje ni tako velika prostora, kao što prvomu.

Vrh toga, razmjerje medju zrnjem i klasjem (a baš u tom razmjerju stoji veća il manja korist jedne vrsti naprama drugoj), kod kukuruza mala klasa i drobna zrna mnogo je povoljnije, nego li u vrstih kukuruza velika klasa i debela zrna, i to zato što je u ovom zadnjem zrnju u istnu debelo, al mnogo praznije nego li u prvom. K tomu, zrnje kukuruza velika klasa i debela zrna jest

okruglasto i riedko, a ono mala klasa i drobna zrna razmjerno vele mnogobrojnije, gušće, jedrenije i tim teže. Razlika izmedju težine debelo-zrnata, okrugla kukuruza, i gustozrnata drobna je velika, i to uvijek na veću korist drobnozrnata.

I doisto, g. Renner uzeo je 5 vrsti kukuruza, posijao je svake vrsti jednako i u posve jednakom razmjerju. Te su vrsti bile med debelo-zrnatim: navadni kukuruz banatski, zubati amerikanski; med sriedujim pako i drobnozrnatim: beli padovanski, talijanski pinjolet i cinkvantin. Prvi je dozrio u 180, drugi u 200, tretji u 180, četrti u 153, peti u 123 dana. Što više, na jednom ralu zemlje dao je prvi do 40, 27.5 i 15 vaganah; drugi do 50, 34.3, 18.7 vaganah; treći do 52, 35.7 i 19.5 vaganah; četvrti do 52, 35.7 19.5 vaganah; peti do 47, 32.3 i 17.6 vaganah. K tomu, jedan vagan prvoga, težio je 76.9, drugoga 78.5, tretjega 78.5, četrtoga 84.2, petoga 88.5.

Kao što svaki lahko vidi, ovaj posve sjegurni dokaz nas uči, da je mnogo korisnije saditi drobnozrnati kukuruz, nego li debelo-zrnati, i to osobito ondje, gdje se kukuruz po težini (na vagu) prodaje, il gdje se rabi za svoju domaću potrebu; jer vagan kukuruza, koji teži 88.5 funtah, dati mora uvijek više muke, od onoga, koji teži samo 76.9 funtah.

Radi toga mi opozorujemo naše kmete na ovo iskustvo i preporučujemo jim što više, da se unapried drže drobnozrnata kukuruza, a da debelo-zrnata zapuste. Osobito u mrzljih krajevih, kanoti i u onih, gdje obično kao kod nas u Istri suša vlada, mnogo je korisnije saditi kukuruz mala klasa i drobna zrna, i to jer ovaj, kako navedosmo, nepotrebuje toliko toplote, a radi svoje ranosti tako rekuć suši utiče. A gdje kukuruz dozrije na vrijeme, tamo se može za njim jošte u istom ljetu hajda il repa koristno posijati.

Od dosle rečenoga, svaki će lahko uviditi, da je izmedju rana kukuruza najbolji pinjolet i cinkvantin. Tko hoće, lahko može obedvie vrsti sjemena dobiti kod gospodarskog upraviteljstva kmetске Akademije u ugarskom Altenburgu (Verwaltung der k. Landwirtschaftlichen Akademie in Ungarisch-Altenburg, Ungarn.) Nu izvan ovih dviju vrsti kukuruza, preporučiti nam je jošte i tretju vrst, koju napomenuti g. Renner nenavadj a koja bi mogla biti jošte bolja od navedenih. Ta se vrst imenuje *kukuruz kralja Filipa* (König Philip's Mais). I ova je takodjer rana, mala i osobito tanka klasa, drobna a jako gusta zrna. Vagan ovoga kukuruza, odlikovana i na svjetskoj bečkoj izložbi, teži 90 do 92 funta. Odlikuje se jošte i radi toga, što ima tanko i mekko stablo, koje živina jako rado jede bilo samo, bilo na komadiće izrezano i čim drugim pomješano. Ovaj se kukuruz može dobiti kod gospodščine: Rama u Slavoniji.

Po „Kmetovalcu.“

Različite vesti.

* Carski darovi. Nj. Veličanstvo Car podielio je ubogim u Trstu 6,000 for., ubogim u Gorici 1,500, a onim u Pulu 1,700.

* „Wiener Abendpost“, bečki službeni list veli, da svrha putovanja Nj. Veličanstva Cara u Dalmaciju jest ta, da razvidi svojima očima, što se doslje tamo učinilo za napriedak zemlje, pak da iznajde i odredi ono, što još trebuj e.

poznamo, ven smo ga mi tam poslali.“ Nije me sad volja pripovjedati što se je prilikom toga putovanja i tamnovanje abivalo i luđa i smješna i ljuta te nemila, ali nemogu srceu odoljeti da ne zahvalju što se ikad umiljatije može g. Noldenu, tada oficiru uprave u Novskoj; koji sa mnom se upoznav, kad sam u Brod pobodio, velmi se razzali kad me vidje pod stražom dovedena, te zanjušiv ludost Grammontovu ne dade mi u tannici noćiti nego mi posla dušek u kancelariju, u jutro me na svojem stanu kafom počasti i verigam ote, kojimi neki ljuti stražmeštar okovati me htio. I danas me boli što nism imao prilike zahvaliti mu; te vsakoga prošn, koji ovu knjigu uzeti a na njega se gdje namjeri, da mu javi koliko mi je srceu drag i mio. Mišlju da je sada negdje u Ogulinskoj regimenti, ako ga nije već i odanle maklo!“

Od god. 1849 bijaše Fran Kurelac učitelj hrvatskoga jezika na Rieci, gdje je napisao mnoge temeljite jezikoslovne razprave, nu kako je god. 1852 i 1853 Bachov absolutizam po čitavoj Hrvatskoj zavladao, nagradjeni bijaše i Hrvati za svoju neizkolebivu vjernost time, da su se svi vrljii i čestitiji rodoljubi morali sa svojih mjestah povući, a njemačkim pridošlicam stan prirediti.

Tako bude i naš Kurelac radi svojega spisa „preporod slovinske knjige na jugu“ odušten od profesorske službe, pak od to doba bio mu je sav njegov život trajem i korovljem zarašten, imao bo se boriti s mnogom nevoljom, iz koje ga je izbavljalo samo iskreno prijateljstvo i pravo rodoljublje. On se bavio ponajviše podučavanjem. Uzrok, zašto su ga sa profesorske stolice maknuli, navadj a on sam ovako: Bio sam učiteljem narodnoga jezika na Ricci kroz pet godin, te je bilo na koncu godine pripraviti govor, što

ga mladenac izreče uz veseli dan, kad se darovi diele. Tim su menc optili, te tako su nikli i postali ovi govori, što ih je u ovoj knjižici. Nu godine 1853. jako se smrklo i nastalo doba gluho, te se ovi moji govori Njemačkomu uhu nikako čuti ne dadoše. Svrplo me dakle i oborilo s učiteljske stolice, da polnoć miruje.

Što je Kurelac kao profesor na Ricci za naš narod dobra učinio najbolje će izraziti, ako rekнем, da se ponajviše njemu imade zahvaliti, što je riečka županija onaj rodoljubni živac kamen, o koj su se do sada sve neprijateljske namjere dušmanah hrvatskih uvijek razbila; on bo je imao onaj silni dar božji, da je znao u mladjahnih grudih sebi povjerenе mladeži uzpiriti onaj sveti plamen rodoljubja, koj ako jednom valjano zasadj en, duboko korenje u sreću pusti, svakoj buri i oluji nepoštenja i nerodoljubja prkosi. Opetovano govorio bi on mladeži. „Nemojte, djeco, da vam materinstvo propada, nu njive uzorite i pšenicu posijte, luke prigledajte, vinograde zasadite, vrtove ogradite te lugovo očistite. Ne ostani vam žito nepožeto, luka nepokosena, lug zapušćen, grozdje neotrgano, voće nepobrano, tudje vam ralo u zemlju ne zabrazdi, ni tudjin po njoj gospodari, kad vi il ne znate, il ne marite.“ I opeta: „Tko rodbini svojoj i plemenu svomu tudji jezik nameće, od svoje krvi i od svojega se mlieka odmeće, te po tom gadnu laž i studeno srceu društvu podmeće: taj društvo i sreću ovoga svijeta razmeće. U naša je srceca ta ljubav naše narodnosti duboko zasegla, niti ju ičija sila na sve vieke iz naših srdac više ne izvadi.“

(Sličiti č.)

* Tako je liepo i pametno. Svekolike občine u Boki kotorskoj su se sastale dne 23. pr. mjes. u dvorani kotorske občine namjerom, da se bratski dogovore i sporazumiju, koje su potrebe i želje puka, pak da jih Presvj. Caru u molbenici predstave.

* Zakon o izsušenju i uredjenju Neretve, onomadne od car. vieća učinjen, bi jurve primljeni od gospodske kuće a od nj. veličanstva Cesara potvrđen.

* G. Nabrgoj, okoličanski zastupnik u trščanskom gradskom vieću, u jednoj prošlih sjednica upitao je gradonačelnika, da li je istina, da je Okoličanom bilo zabranjeno, izkazati caru svoju odanost prigodom njegova boravljenja u Trstu. Gradonačelnik je na to odgovorio, da on nezna o tom ništa, nego da će tu stvar razviditi.

* Trident i Trst. Garibaldi je prošlih danah, baš onda kad se naš Presvj. Cesar spremao u Metke, izdao pismo, u kojem nastavlja, da Italija mora jošte dobiti Trident i Trst. Hoćeš na!

* U Gorici da je neki djak dobio pljusku od nepoznate talijanske ruke, što se je pred nekom Kavanom, u jatu Talijanah, usudio viknuti „Živio“ prolazećemu onud caru. I to je znak fine talijanske ugladjenosti i narodne jednakopravnosti!

* Veliki školski praznici za gimnazijske i realske škole po ministarskoj odredbi u većem djelu austrijskih pokrajinah počamši od tekuće godine, bit će od 16. julija do 15. septembra. U Gorici pako, u Istri, u Dalmaciji i u gradu Roveredo mjeseca augusta i septembra.

* † Antun barun Benko pl. Bojnički c. kr. podmaršal umro je 26. p. m. u Olomucu u 65 god. naglom smrću od kapi. Bio je vlasnik triju velikih redovah, a jedan od najumnijih i najrodoljubivijih sinovah hrvatskoga naroda. I njega je gonila za života zavist sitnih ljudi, neprijateljah našemu narodu. S toga je i bio iz Linca premješten u Olomuc. U vrijeme Belcredova ministarstva, bilo se razglasilo, da će Benko biti banom hrvatskim. Njegov duh poživja sada u vječnosti, a slava će mu biti kao i ljubav u svom hrvatskom narodu vječna!

* Naselbine. „Obzor“ u jednom svojem članku veli, kako bi Hrvatska i Slavonija mogla namjesto 2 milijuna prehraniti 6 milijunah ljudi, pa zaključuje, neka se Slovenci nesele u daleku Ameriku, nego radje u Hrvatsku, gdje mogu za male novce dobiti plodovite zemlje.

* Dr. Bogišić, dubrovčanin, glasoviti pravoznanac bi netom radi svojih znanstvenih zaslugah odlikovan od Nj. Veličanstva Cara ruskoga velikim križem reda sv. Ane.

* Napalio Bismarka. G. Vendt, zastupnik na njemačkom parlamentu u Berlinu, doznava, kako je neki urednik bio odsudjen na godinu danah zatvora, jer je štampao Papinu okružnicu proti svibanjskim crkvenim zakonom, naumi ju proturati u sviet na državne troškove te ju pročita u parlamentu, — pa kako se mora sve štampati, što tko tu govori il čita, tako je sutradan bila štampana od rieči do rieči u vladinih novinah, a da se nije mogao zato nitko pred sud povući.

* Golubja pošta u Ruskoj. U Petrogradu nastoje sada, kako bi u Ruskoj ustanovili golubju poštu, da se njom okoristiti uzmognu u slučajju rata. Za ta posao vele, da su najsposobniji belgijski golubi. Nego petrogradski list „Bčela“, dodaje, da bi se imali takodjer i sokolovi podučiti, koji bi neprijateljskoj strani imali poloviti golube.

SVAŠTA PO NEŠTO.

Pomorstvo. Kao što izvadjamo iz godišnjega koledara trščanske i riečke pomorske vlade, austro-ugarsko brodovlje brojilo je koncem godine 1874. 594 brodovah dalekâ putovanja u sadržaju od 282,860 bačavah (tonelatah) i 7,682 mornara; 1985 brodovah kratkâ i dugâ okrajna brodarenja (grande e piccolo cabotaggio) u sadržaju od 36,218 bačavah i 6,221 čovjeka; 1959 ribarskih brodićah u sadržaju od 5688 bač. i 7,264 mornarah; 2,665 brojem obilježjenih i oslobodjujućih brodićah sa 6214 mornarah. Ukupno pomorsko brodovlje broji 7,203 broda u sadržaju od 332,000 bačavah i 27,381 mornara.

Najveći broj brodovah daleka putovanja (med kojimi 77 parobrodah) broji Trst, i to 152 broda u sadržaju od 87,914 bač., za tim Rieka 122 u sadržaju od 53,141 bač., Lošinj Mali 129 u sadržaju od 55,795 bač., Dubrovnik 75 u sadržaju od 42,202 bač., Meljine 46 u sadržaju od 16,505 bač., Pul 25 u sadržaju od 9,547 bač., Bakar 17 u sadržaju od 6,022 bač., Rovinj 7 u sadržaju od 2,417 bačavah.

Medju brodima kratkâ i dugâ okrajna brodarenje najveć, to jest 507 u sadržaju od 8,314 bač. pripada jih Spljetu, za tim Trstu 312 u sadržaju od 5,863 bač., Lošinju 232 u sadržaju od 5,002 bač., Dubrovniku 227 u sadržaju od 3,672 bač., Pulu 102 u sadržaju od 2928 bač., Meljinam 38 u sadržaju od 1937 bač., Rovinju 86 u sadržaju od 1772 bač., Ricci 30 u sadržaju od 1429 bač., Senju 46 u sadržaju od 1,402 bač.

Godine 1874. bjehu porinuti u more sa škverah austrijskih lukah 34 brodovi, od kojih 4 u Trstu, 11 na Ricci, 10 u Lošinju, 2 u Korčuli, 1 u Kraljevici, 4 u Bakru.

Iz inozemstva bje dobavljeno 8 brodovah, med kojimi 3 parobrodi. Austro-ugarsko pomorstvo broji 1352 kapetana daleka putovanja, 700 poručnikah (tenentah), 86 kapitanah duga obširna okrajna brodarenja 1109 kapitanah duga uzka okrajna brodarenja, 104 kapitanah kratka okrajna brodareuja, 17749 mornarah, 1282 ognjara i ugljevjara 189 makinistah.

U djelanju brodovah bave se 3,533 osobe, i od tih 1,666 u Trstu.

Godine 1874. razbilo se brodovah 32; razorilo 72 u sadržaju od 1998 bač.; prodalo u inozemstvo 48 u sadržaju od 13,973 bač.

Sa trščanskoga tržišća.

Kavi Rio je prodaja velika, plaća se od f. 46—56. Ceylon f. 55—57.50 po centu. Sećer (cukar) u prahu od f. 19.50—20.25. Pšenica Besarabija 116 ₰ po f. 6.— od Dnava 103 ₰ star for. 5.25 iz Bombaya po f. 7.65. Turkinja (kukuruz) iz Ugarske i Bosne po f. 4.55—4.60 star 116 ₰. Ovas iz Bosne po f. 2.75—2.80 za ₰ 64. Ulje dalmatinsko lahko se prodaje po f. 22—22.50. Tali-jansko f. 23.50—34. Preveza i Valone u bačvah f. 22—23. Maslo štajersko i kranjsko po f. 56—57. Slanina (špeh) Amerikanska for. 36.50—37 po cent. Kožam nije prodaje, prodalo se je 450 Austri-janskih i Ugarskih po f. 70—75. 1500 Amerikanskih suhah po f. 60. Smokve imaju još dobru prodaju i plaćaju se po f. 11 iz Kalamate.

JAVNA ZAHVALA.

Visokoštovanoj gospodi predstojnikom i činovnikom svih ov-dješnjih uredah, slavnomu gradskom zastupstvu i svim cienjenim prijateljem i znancem, a napose pako štovanoj obrtničkoj zadruzi i vatrogasnom društvu srdačna hvala na izkazanoj danas kod sprovida zadnjoj časti mojoj miloj supruzi, preminovšoj dne 12. tek. mjeseca.

U Sisku 13. travnja 1875.

Franjo Steidle
gradski bilježnik.

Velečastnomu Svećenstvu.

Kod doli podpisane nahodi se spravišće svake vrsti crkvenih stvari, kanoti: **Kaležah, Svietnjakah, Križah, Kandilah, Ostenzorijah, Moćnicah, Kadionicah, Nebah (Baldakinah), Planetah, Plaštah (Pluvialah), Dalmatikah, Zastavah, Jastukah, Štolah, Oltarskih Predstora, Košuljah** itd. itd.

Prima takodjer svakovrstne naručbe i najpomniji izradjuje svako djelo nakićeno bilo zlatom ili srebrom, a na svaki upit odgovora se odmah.

U Trstu

Katarina Udovica Garusa.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Aprila 1875.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carški dukati (cekinf)	5.20	5.20	5.19	—	5.19	5.19	5.19	5.19	5.18	5.18	—	5.19	5.19	5.19	5.20	—
Napoleoni	8.87	8.87	8.86	—	8.86	8.86	8.86	8.86	8.85	8.86	—	8.89	8.89	8.89	8.89	—
Lito Ingleske	11.14	11.14	11.16	—	11.16	11.13	11.13	11.14	11.13	11.14	—	11.15	11.15	11.15	11.17	—
Srebro prid (aggio)	104.55	104.50	104.35	—	104.35	104.25	104.15	104.—	104.—	104.10	—	104.15	104.10	104.15	104.50	—